

Külma mai kannul käis kuum jaan

Jälle on ilm pakkunud midagi sellist, mida saab aastaid mäletada. 130 aastat pole Tartumaa, arvatavasti ka kogu Eesti, sellist palavat jaanikuud näinud.

AIN KALLIS, meteoroloog

Vähe sellest, viimase poole sajandi kestel on olnud vaid kolm juulit, meie tavaliselt kõige soojemat kuud, mis veidi ületavad tänavust juunit.

Kuivuse võlu ja valu

Põllumehi, aiapidajaid, metsamehi kimbutas juunis lisaks kuumale ka kuivus. Tartumaal sadas enne suvist pööripäeva nelja nädalaga vaid paarkümmend millimeetrit vihma. Põud muutis püगतud murud poolkõrbeliselt kollakaspruuniks. Õnneks tuli kuu viimasel kolmandikul 42 mm vihma, see päästis palju.

Pikemad põuaperioodid mais ja juuni alguses ei ole just

haruldane nähtus: Lääne-Eestis juhtub seda kolmel–neljal, Sise-Eestis kahel aastal kümnest.

Võrreldes eelmise aasta jaanilaupäevaga oli Tõravere ilmajaamas vaikne. Helistajaid oli vähe. BIGist kampaania korras elektroonikat ostnud olid kaotusega leppinud. Vihma tuli vaid 1,2 mm ja sedagi hommi-
kutundidel.

Muusikute sõber ilmataat

Võidu- ja jaanipäevalised pidid kannatama vael ajal tulnud vihmavalingu all vaid Lääne-Eestis.

Mitmel juhul halastas ilma taat muusikahuvilistele. 29. juunil, enne Metallica kontserti sadas Tallinnas mitu tundi pikesevihma. Rahvas juba kartis, et bänd ei esinegi – kardavad rooste minna –, aga õigel ajal sulgusid taevaluugid.

Halvemini läks tol päeval Võrtsjärve–äärsetel põllumeestel: rahe ja kõva vihm hävitasid kohati kartulisaga.

Möödunud aastane juuni jäi meelde eelkõige trombide, äikese ja vesisuse poolest. Tänavu äratasid tähelepanu põhiliselt äikesekahjustused. Tõravere registreeriti üheksa äikesepäeva, neist seitse kuu lõpus.

Peale äikese oli palju päikest. Vaid viiel aastal viimase poolsajandi jooksul on seda rohkem näha saanud. Ultraviolettkiirgus oli intensiivne ka poolpilvistel päevadel: pilved heledad ääred peegeldasid pruunistavat valgust juurde. Paaril päeval mõõdeti UV-indeksiks Tõraveres 7,6–7,7, mis on meie laiese kohta päris kõrge näitaja. Põrsaroosid nägusid võis tänavail kuu keskel näha tavatult palju.

Juunikuu keskmised õhutemperatuurid jagunesid nagu suvel tavaliselt: kõige soojem oli Lõuna-Eestis (Võrus 19,6, Tartus 19,2, Valgas 19,1 kraadi), jahedam oli rannikul ja saartel (Tallinnas 17,5, Kuressaares 16,6 ja Ristlas 15,6 kraadi).

Maailma kontrastid

Kui meie ägasime kuumuse käes, oli mujal maailmas nii üht kui teist – Siberis ja Kasahstanis ebatavaliselt jahe, veel kuumem ja kuivem kui Eestis oli ilm USA idaosas, üle 40 kerks õhutemperatuur Süürias, Liibüas, Tuneesias, üle 30 oli päris mitmel pool Euroopas.

Paduvihmad uputasid Ruumeeniat, Ungarit, Jaapanit, Vietnami.

SAJA AASTA EEST

Sada aastat tagasi oli juuni Tartumaal erakordselt külm (kuu keskmine õhutemperatuuriks arvutati Tartus vaid 10,7!). 19 päeva sadas vihma ja isegi lörtsi, kokku 95,1 mm.

Õhusooja oli 0,5 ja 24,5 kraadi vahel. Korra kõmas kõu.